

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

UTILIZAREA EFICIENTĂ A TEHNICII DE CALCUL

Minicalculatoare și aplicații

Utilizarea largă a metodelor și tehnicilor de calcul în conducerea proceselor economico-sociale, a activității unităților economice, elaborarea de soluții optime pentru constituirea și funcționarea rețelei de calculatoare și de transmisie a datelor pot fi rezolvate — la nivelul necesităților actuale și de perspectivă — printr-o abordare complexă, interdependentă, avînd permanent sub observație evoluția fenomenelor și tendințelor în acest domeniu pe plan internațional.

Aceasta este una din condițiile de bază pentru ca dotarea cu tehnică de calcul, existentă sau realizabilă la un moment dat, să fie folosită optim prin **satisfacerea unui volum maxim de cerințe pentru un număr cît mai mare de utilizatori, la costuri cît mai reduse.**

Pe plan mondial, apariția conceptelor de informatică descentralizată, informatică distribuită și informatică liberă a impus pentru o lungă perioadă de timp prezența **mini și microcalculatoarelor**, cu puteri și capacități de calcul și memorare în funcție de necesități.

Apariția conceptelor moderne amintite a avut scopul de a depăși tendințele înguste de încorsetare a prelucrării datelor în unități gigant, cu costuri ridicate de prelucrare, asigurînd o prelucrare operativă cu costuri reduse **la sediul unității**, cu posibilități de cuplare externă.

Ținînd cont de experiența acumulată pe plan mondial, consider că în condițiile economiei socialiste, planificate, este necesar să se treacă mai rapid la introducerea pe scară largă a mini și microcalculatoarelor în toate domeniile de activitate, **cu prioritate în unitățile productive industriale**, forța productivă a unităților de informatică urmînd să fie determinată de calitățile, capacitatea și pregătirea profesională a specialiștilor din aceste unități, cerință în consens cu imperativul creșterii producției nete în economie.

În prezent există o gamă destul de variată de mini și microcalculatoare de fabricație românească, ce pot fi utilizate în cele mai diferite domenii de activitate

O structurare orientativă a echipamentelor specifice prelucrării tranzacționale, existente astăzi pe plan mondial, ar cuprinde următoarele grupe:

- minicalculatoare de gestiune,
- minicalculatoare tehnice,

- echipamente periferice,
- alte domenii

Minicalculatoarele din grupa de **gestiune** se pot utiliza în: gestiunea producției-fabricației; telecomunicații și alte servicii publice; bancă, asigurări, finanțe, transport, administrație etc.

Grupa **tehnică** acoperă domeniile: inginerie, administrație centrală, învățămînt, laboratoare.

Grupa **echipamente periferice** cuprinde: micro-ordina-toare, editoare de texte, terminale clasice și inteligente, arte grafice și produse tradiționale, accesorii și piese de schimb.

În grupa **alte domenii** se includ: cercetarea științifică, astronautica etc.

O problemă de interes deosebit este aceea a modului de utilizare a minicalculatoarelor în cele mai diferite domenii de activitate practică.

Notăm ca o tendință generală, aceea că utilizatorii simt tot mai mult nevoia unor echipamente puternice și fiabile, ieftine și accesibile, gestionînd o bază de date redusă și asigurînd un răspuns rapid la problemele operative.

Aspecte mai delicate apar după procurarea echipamentului — în sensul că de cele mai multe ori se apelează la unitățile specializate, în vederea realizării unei utilizări optime.

Pentru a ne forma o imagine mai reală asupra utilizării minicalculatoarelor în noul context al informaticii descentralizate, distribuite și libere, asupra modului în care acestea se pot integra în rețelele și sistemele ierarhizate, prezentăm cîteva aplicații din domenii variate, utilizînd tehnică de calcul produsă în țară.

● REȚEA DE CALCULATOARE IERARHIZATA, specifică Combinatului de lianți și azbociment Bicz

Rețeaua în discuție se prezintă ca în fig. 1, fiind structurată pe trei niveluri.

C.L.A. Bicz cuprinde două unități una în orașul Bicz, cealaltă la Tașca, localitate apropiată.

Pe **nivelul 1** sînt prevăzute, pentru prima etapă, 2 microcalculatoare MC-8 — câte unul pentru fiecare unitate. Se utilizează inițial un număr redus de terminale, proporțional cu gradul de pregătire informatică a unității.

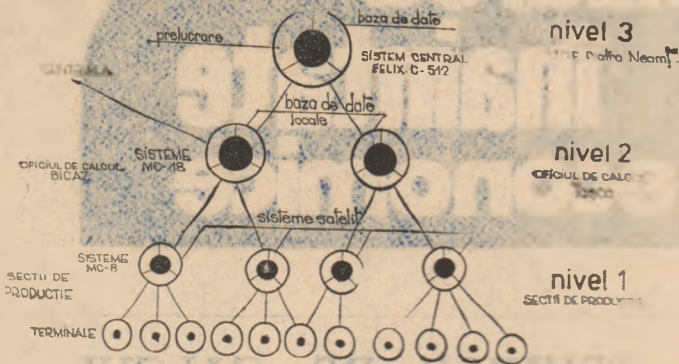

Fig. 1: Rețea ierarhizată specifică C.L.A. Bicz

Microcalculatorul asigură culegerea de date privitoare la expediția produselor, întocmirea documentelor pentru livrare, statistici etc. Al doilea microcalculator, ce urmează a fi instalat la saturarea primului, va asigura unităților de producție controlul bugetelor de secție, preluând și elemente de proces tehnologic.

Pe nivelul al doilea se preconizează utilizarea unui minicalculator MC-18 pentru fiecare unitate. Acest sistem (dotat cu periferice mai puternice) realizează prelucrări mai complexe, fiind orientat pe gestiunea bugetelor unității, gestiunea magaziiilor, calculul și gestiunea plăților etc. Sistemul de calcul MC-18 dispune de posibilități de cuplare on-line cu sistemele din gama FELIX C-258, 512, 1024 etc.

Pe nivelul trei este preconizat a fi situat sistemul FELIX C-512, cu sediul la Centrul teritorial de calcul electronic Piatra-Neamț, care urmează să asigure gestiunea bazei de date a unităților la nivelul sistemului informatic, cu posibilități de cuplare în exterior cu orice utilizator al rețelei naționale de calculatoare.

Nivelul al doilea — sistemele MC-18 — funcționând în tandem, asigură și o fiabilitate sporită, prezentând și facilități de cuplare cu centrala industrială. Unitățile fiind dispersate teritorial, acest nivel cuprinde cele două minicalculatoare instalate în localitățile Bicz și Tașca, realizând — pe lângă alte funcțiuni — și concentrarea datelor, difuzarea lor și tratamentul regional.

● MINICALCULATORUL ȘI GESTIUNEA IN VER-SIUNE GLOBALĂ a unei baze județene de aprovizionare tehnico-materială

- Obiectivele gestionării unei B.J.A.T.M. constau în :
- semnalarea articolelor deficitare și emiterea ordinilor de re aprovizionare ;
 - statistici ale vânzărilor pe articol, cu calculul cotei bazei ;
 - situații statistice privind vânzările pe bază/grupe de aprovizionare, cu determinarea mediei față de anul precedent ;
 - controlul și menținerea unui nivel acceptabil în magazii, fără a stârjeni exigențele unei serviri corespunzătoare ;
 - situații statistice și gestiunea previzională la nivel de articol ;
 - imprimarea tranzacțiilor la cerere, în funcție de tipul lor și analiza acestora ;
 - crearea și înregistrarea rapoartelor informative cu prelucrare în timp real și multiprograme, cu costuri cit mai reduse ;
 - gestionarea centralizată a stocurilor, care să poată fi integrată într-o altă procedură de prelucrare, gestionare și administrare zilnică.

Disponibilitățile actuale ale minicalculatoarelor — ținând cont de raportul prestație/cost, capacitatea de gestionare

în timp real cu arhivare pe suporturi magnetice de dimensiuni importante, dialogul cu operatorul prin terminale multiple cu vizualizare — facilitează instalarea procedurilor optime pentru gestionarea stocurilor și în unitățile comerciale, introducerea în contemporaneitate a tehnicilor de gestionare științifică a conceptelor tehnologice avansate, prelucrarea în timp real și în multiprogramare.

Aplicația prevede posibilitatea existenței mai multor depozite și puncte de distribuție, gestionate în mod autonom, ca și în versiune globală. Punctele de distribuție pot fi în număr variabil, care impune tipul echipamentului și configurația acestuia.

Procedura se compune din mai multe module, care prin integrare pot realiza obiectivele definite.

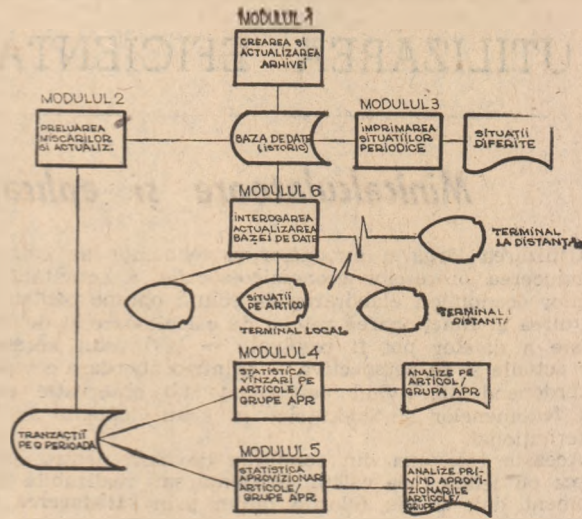

Fig. 2: Schema bloc a procedurii

Modulele de bază sînt următoarele :

- 1) crearea bazei de date financiar-contabile a unității și actualizarea ei ;
- 2) tratarea tranzacțiilor, validarea și înregistrarea lor ;
- 3) imprimarea rapoartelor de ieșire ;
- 4) analiza vânzărilor pe articol ;
- 5) analiza vânzărilor pe grupe merceologice și confruntări temporale ;
- 6) interogarea bazei de date.

Modulul 1 are ca scop principal introducerea în baza

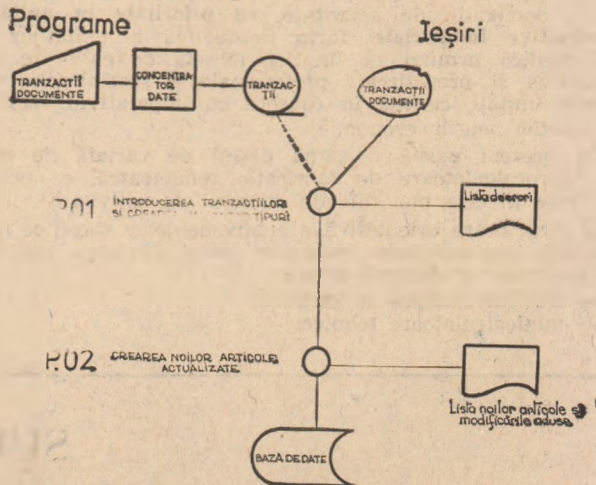

Fig. 3: Modulul 1 — crearea și actualizarea bazei de date

de date a noilor articole și modificarea conținutului unor articole existente. El cuprinde două programe — unul de validare a articolelor și unul de actualizare a stocurilor cu noile tranzacții.

Modulul 2 este constituit din mai multe programe care asigură ținerea la zi a fișierelor de tranzacții zilnice. Ero-

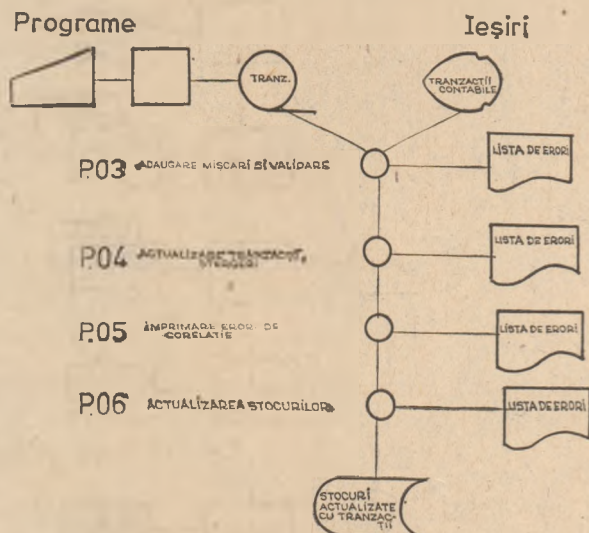

Fig. 4: Modulul 2 — adăugare tranzacții și evidențe contabile

riile apărute la validarea datelor pot fi editate la imprimantă sau pe un video, unde pot fi corectate imediat (procedură ce poate fi reluată de mai multe ori).

Modulul 3 asigură extragerea situațiilor analitice sau sintetice din baza de date.

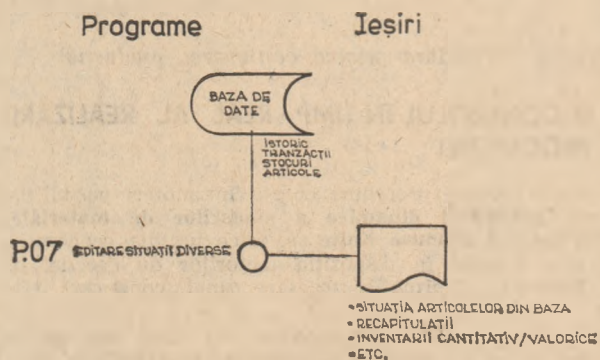

Fig. 5: Modulul 3 — editare rapoarte

Modulul 4 asigură analiza detaliată a datelor relative la fiecare articol în raport cu alte gestiuni, baze de aprovizionare etc. Se pot evidenția perioade relativ diferite, oscilând de la zi la decadă, lună, trimestru, an etc. Situația factorilor prezintă o importanță deosebită pentru activitatea bazei. În același timp se evidențiază indicii de rotație și numărul de luni de la ultima livrare.

Modulul 5 este format din mai multe programe, între care unul de actualizare și unul de listare, care permit obținerea situațiilor privind livrările cantitativ-valorice pe

fiecare filială/grupă de produse. Se pot asigura condiții pentru compararea cu diferite luni ale anului curent sau cu anul precedent.

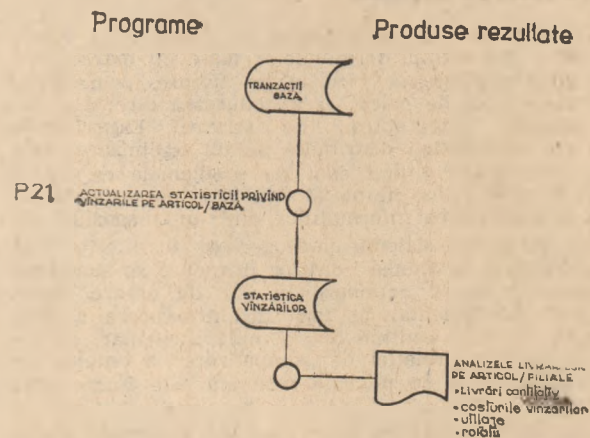

Fig. 6: Modulul 4 — analiza livrărilor pe articol/filiale

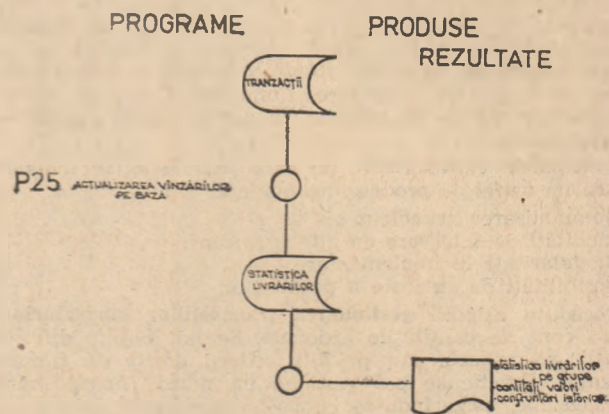

Fig. 7: Modulul 5 — statistica livrărilor

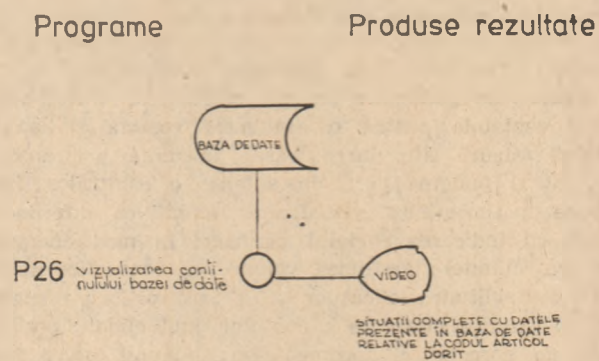

Fig. 8: Modulul 6 — interogarea bazei de date

Modulul 6 oferă posibilitatea de a vizualiza pe un video datele prezente în baza de date, situațiile complete (cantitativ) în bază, disponibilități, necesare, ordine clienți, furnizori, situații privind inventarele cantitative și valorice. El permite cunoașterea imediată a situațiilor existente în baza de date, la cerere.

● **DIALOGUL OM-MAȘINĂ OPTIMIZEAZĂ GESTIUNAREA MAGAZINELOR, reducând timpii pentru servirea clienților**

Tendința actuală de a menține un contact cu calculatorul prin intermediul terminalelor (case de marcat terminal) situate direct la locurile de livrare, prin dialog direct cu sistemul de calcul și introducerea directă a datelor asigură timpii optimi de servire. Experiențele mature ale informaticii distribuite permit optimizarea prin dialogul om-mașină ținând cont de problemele ce pot fi prezentate operatorilor nespecializați, care pot asigura cu ușurință și prelucrarea informațiilor dintr-un magazin.

În practica noilor sisteme ghid-operator, în diferite faze, prin controlul și gestiunea datelor introduse se sugerează operatorului cum să acționeze în caz de eroare. Acest ajutor este fundamental în faza de introducere a unui nou sistem la zi și conține foarte mult particular, contribuind la scurtarea relației de „simpatizare” a omului către mașină — ceea ce pe cale manuală este foarte greu de obținut.

Imprimarea informațiilor strict necesare constituie o altă facilitare a utilizării minicalculatoarelor în sfera circulației.

Un sistem pe care este posibilă operarea cu informații actualizate este de neînlocuit într-o gestiune modernă; la interval de ore, el oferă, la cererea, situații în vederea fundamentării deciziilor. Spre exemplu, acționând pe o tastatură apar pe un video situația contabilă a unui client, starea unui produs, elaborarea unui ordin etc. Se reduce la minimum timpii de scriere, iar datele oferite sînt certe în orice moment.

Principalele caracteristici pe care trebuie să le îndeplinească un astfel de proces informatic ar fi:

- nominalizarea articolelor;
- facilități de integrare cu alte proceduri,
- modularitate în implementare,
- posibilități de extensie a produsului.

Procedura asigură **gestionarea tranzacțiilor magazinelor**, ținând cont de cantitățile ordonate. Se pot obține diferite situații, pe articole sau pe alte criterii dorite de fiecare utilizator. Practic se pot gestiona un număr foarte mare de magazine, asigurându-se cunoașterea — prin interogare la display — a situațiilor unui singur articol, a situațiilor anormale (de exemplu lipsa unor articole în magazie, sau existența unora cu termen de garanție expirat).

Este necesar ca procedura prezentată să fie completată cu alte module, privind gestiunea clienților și facturările.

Rezultatele pot apare sub diferite forme: cantitativ, valoric, cantitativ-valoric — cu privire la: gestionarea propriu-zisă; inventare; lista articolelor epuizate etc.

Procedura de gestionare permite efectuarea tuturor operațiilor contabile pentru o conducere corectă și la zi. Modulul asigură atât înregistrarea imediată a tranzacțiilor, cât și punerea la zi instantanee a conturilor. Paralel se pot obține: vizualizarea situațiilor diferitelor conturi, cu indicarea soldului perioadei în mod operativ (zile, ore, minute); gestiunea valutei, cu convertire automată; contabilitatea clienților și a furnizorilor; vizualizarea în diferite momente a contului unui client; posibilitatea de corecție a documentelor; bilanțul pe o perioadă dorită; gestionarea conturilor extracontabile; integrarea cu alte proceduri, într-o concepție sistemică.

Minicalculatorul MC-18 oferă posibilitatea lucrului batch fără o punere la zi imediată a bazei de date locale, cînd datele pot fi transmise ulterior unui calculator central pentru punerea la zi a bazei de date centrale, transmiterea urmînd a se realiza pe linie telefonică închiriată sau proprie.

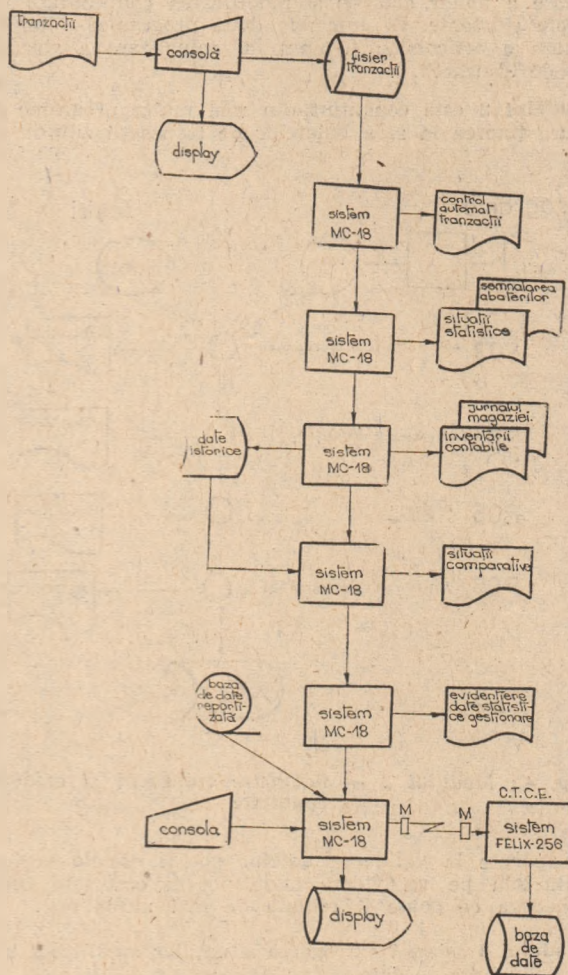

Fig. 9: Procedura privind gestionarea producției

● **CONTROLUL ÎN TIMP REAL AL REALIZĂRII PRODUCȚIEI**

Obiectivul acestei proceduri constă în a oferi posibilitatea unei **gestionări dinamice a stocurilor de materiale, semifabricate și produse finite** în orice unitate economică industrială, punînd la dispoziția factorilor de decizie, în orice moment, informații necesare unei **conșeri eficiente**.

Funcțiunea principală a gestionării în timp real cantitativ-valorică — cu **semnalarea periodică a articolelor deficitare, elaborarea balanțelor sintetice și analitice, inventarierea contabilă etc.** — constă în viteza de răspuns aproape instantanee.

Condiționat de **tăria limbajelor de programare implementate pe minicalculatorul utilizat**, sistemul de gestiune poate realiza:

- gestiunea datelor istorice;
- actualizarea cantitativ-valorică a situațiilor din gestiune;
- calculul lotului optim, pe baza unor parametri gestionali;
- semnalarea rupturii de stoc și reintregirea acestuia;
- situații la cerere și inventare prin rotație;
- calculul stocurilor fără mișcare și cu mișcare lentă, inclusiv penalizările posibile;

— evidențierea datelor statistico-gestionare.

Procedura se poate realiza în pași, fiind concepută modular.

Baza de date a procedurii este alcătuită din totalitatea fișierelor, concepute astfel încât să conțină informații standard, capabile să asigure controlul stocurilor în timp real. Fișierul TABELE conține toate datele tabelare, utilizate în procedurile de calcul sau listare, creat și actualizat prin program propriu. Fișierul NOMENCLATOR conține toate articolele (materiale, semifabricate, produse etc.), unitatea de măsură, prețul unitar, contul etc., permițând identificarea datelor prin intermediul codului intern. Fișierul MAGAZII conține toate informațiile statistico-gestionare referitoare la articolele aflate în magazie. El poate fi consultat/actualizat prin intermediul terminalului propriu. Fișierul TRANZACȚII conține toate mișcările unei perioade date și arhivarea sumelor corespunzătoare perioadelor anterioare de gestionare. Fișierul IS-TORIC conține date referitoare la o perioadă de maximum 10 ani valoric și cantitativ, pe fiecare articol în parte. El permite la sfârșitul unei perioade, în corelație cu alte situații corespondente, elaborarea unor criterii de reprovizionare pe baze statistice.

În gestionarea bazei de date se utilizează fișierele NOMENCLATOR, MAGAZII și TABELE, gestionate prin programe care asigură crearea/actualizarea datelor conținute, cu evidențierea lor pe un display sau imprimantă. Toate operațiunile efectuate asupra datelor pot fi, de asemenea, vizualizate pe display.

Actualizarea cantitativ-valorică a situațiilor din gestiune constă în actualizarea stocurilor prin intermediul tranzacțiilor pe o perioadă determinată, inclusiv stabilirea soldului final pe articol și gestiune. Paralel se realizează și valorizarea, prin intermediul prețurilor medii, corespunzător articolelor aflate în magazie în momentul respectiv.

Calculul lotului optim, prin intermediul parametrilor gestionali pe fiecare articol, permite o reprovizionare optimă și minimizarea costurilor de stocaj. Se folosește relația de calcul:

$$Q = \sqrt{\frac{2 AS}{IC}}$$

în care: Q reprezintă lotul economic, A — consumul mediu anual, S — costul de reprovizionare, I — % de magazinaj, C — costul unitar mediu.

Semnalarea rupturii de stoc și reintregirea acestuia asigură un control permanent al datelor conținute în depozite, actualizate printr-o evidență dinamică a datelor (articolelor). Prin intermediul acestora este posibil să se semnaleze stocul de siguranță, termenul pentru care este asigurat consumul pînă la limita critică, termenul optim de reprovizionare — concomitent cu controlul producției și al portofoliului de comenzi, permițând cunoașterea disponibilului efectiv și furnizarea automată a acestor date.

Situațiile la cerere și inventarele prin rotație sînt furnizate pe baza informațiilor memorate în baza de date, semnalate pe articol, pe grupe și familii de articole. Aceasta permite controlul prin rotație al existenței fizice în gestiuni a articolelor și evitarea supradimensionării personalului operativ din compartimentele implicate.

Evidența datelor statistice-gestionale permite obținerea, pe o perioadă determinată, a datelor informative privind

- locul economic,
- stocul de siguranță,
- data ultimei mișcări,
- ultimul preț de achiziție și costul mediu,
- evoluția costurilor și prețurilor pe o perioadă determinată.

drd. ec. George VLADIMIR
C.T.C.E. Piatra Neamț

Determinarea soluției optime prin analiza morfologică asistată de calculator

Se știe că analiza morfologică (propusă de astrofizicianul de origine elvețiană F. Zwicky) este nu numai o metodă explorativă de prognoză tehnologică, dar și o metodă cu posibilități practice de aplicare în activitatea concretă de cercetare-proiectare.

Bazată pe ideea generată de teoria mulțimilor, potrivit căreia fiecare componentă a unui ansamblu coerent — structura constructivă a unui produs sau structura unui proces tehnologic — admite mai multe soluții alternative de rezolvare, analiza morfologică recurge la reprezentări de tipul: A (a₁a₂...): B (b₁b₂...); ...R (r₁r₂...), în care A, B..., R sînt componentele ansamblului considerat (de exemplu, subsansamblele unui utilaj sau operațiile care alcătuiesc un proces tehnologic), iar (a₁a₂...), (b₁b₂...), ... (r₁r₂...) sînt soluțiile alternative ale componentelor considerate.

Pornind de la asemenea reprezentări, denumite ansambluri morfologice, se ajunge la diverse combinații de soluții (a, b...) a căror număr, dacă sînt multe componente și soluții alternative, poate atinge cifre de ordinul miilor sau chiar zecilor de mii.

De exemplu, un ansamblu de A cu 4 soluții, B cu 3 soluții, C cu 5 soluții, D cu 4 soluții, E cu 3 soluții și F cu 5 soluții conduce la 4×3×5×4×3×5=3600 combinații teoretice posibile, fiecare dintre ele avînd semnificația unei variante a structurii analizate (produs sau proces).

Astfel, analiza morfologică evidențiază, într-un mod revelator, un adevărat univers tehnologic de soluții și variante ale unor structuri din cele mai diverse domenii ale cercetării și proiectării.

Problema care se pune este ca din totalitatea combinațiilor teoretice generate de ansamblul morfologic considerat — știind că nu toate sînt compatibile (deci practic posibile) — să se identifice acele combinații reprezentînd variante noi (de produs sau de proces) posibil de realizat practic și, în același timp, superioare ca performanțe variantelor existente, deja realizate.

Pentru rezolvarea problemei — dificilă dacă numărul de combinații teoretice posibile este foarte mare — se pot aplica diverse procedee de analiză morfologică, descrise în literatura de specialitate.

Un procedeu posibil, prelucrat de autorii acestui articol, constă în cercetarea combinațiilor generate de un ansamblu morfologic constituit, pornind de la analiza prealabilă a compatibilităților și incompatibilităților dintre soluțiile alternative ale componentelor A, B...R considerate, luate două câte două.

În esență, acest procedeu se bazează pe ideea că o combinație de soluții alternative (a, b...r) este, în ansamblul ei, compatibilă dacă toate soluțiile din combinație, fiecare cu fiecare, sînt compatibile între ele și, respectiv, incompatibilă dacă cel puțin două dintre soluțiile ei sînt incompatibile între ele.

Fie, de exemplu, ansamblul morfologic

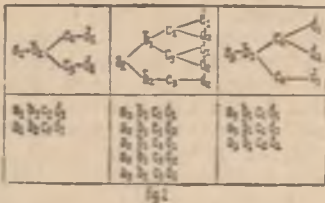
A (a₁ a₂ a)
B (b₁ b₂)
C (c₁ c₂ c₃)
D (d₁ d₂)

Toate soluțiile alternative se introduc în matricea de compatibilități (in)compatibilități (fig. 1). Se cercetează apoi fiecare soluție alternativă a fiecărei componente, dacă este compatibilă sau incompatibilă cu fiecare soluție alternativă a celorlalte componente. Compatibilitățile și incompatibilitățile se introduc în matrice, notîndu-se cu cifra 1 și, respectiv, 0.

Intrucit matricea reprezintă cheia procedurii, este important ca să fie completată corect și cu multă atenție (inscrierea greșită a cifrei într-o singură căsuță poate vicia întregul rezultat), incompatibilitățile fiecărei perechi de soluții trebuind să fie explicate și motivate în mod corespunzător.

Matricea astfel completată permite identificarea tuturor combinațiilor compatibile dintre soluțiile alternative considerate, fiecare combinație compatibilă reprezentând o variantă practic posibilă a structurii analizate.

Dacă numărul total de combinații nu este prea mare (cum este cazul teoretic de față, cu $3 \times 2 \times 3 = 36$ combinații), identificarea setului de combinații compatibile, adică extragerea acestora din matrice se poate efectua manual prin aplicarea unui model arboreșc (fig. 2).

În acest mod rămân de analizat din totalul de 36 de combinații, numai 10, adică acelea care prezintă un interes real, pentru că sint practic posibile.

Cind totalul combinațiilor generate de ansamblul morfologic considerat este foarte mare, identificarea pe cale manuală a combinațiilor compatibile, prin aplicarea modelului de mai sus, devine greoaie. Într-o asemenea situație (practic foarte frecventă), propunem rezolvarea unui program în limbaj FORTAN, pentru echipamente FELIX C-256.

O APLICAȚIE CONCRETĂ

Construcția și modul de elaborare a programului precum și algoritmul aplicației au fost testate și pot fi urmărite pe cazul practic descris în continuare.

Procesul de prelucrare prin aşchiere a unui lagăr de pompă comportă 6 operații tehnologice, fiecare admițând mai multe procedee alternative de execuție, ceea ce permite constituirea ansamblului morfologic redat în tabel.

Rezultă un total de $N = 3 \times 4 \times 3 \times 3 \times 3 \times 5 = 1620$ combinații.

Pentru identificarea combinațiilor compatibile (variantele de proces practic realizabile), se alcătuieste mai întâi matricea de (in)compatibilități între procedeele de execuție alternative, pe operații (fig. 3). Incompatibilitățile dintre procedee, înscrise în matrice, sint stabilite și se explică pe bază de raționamente tehnologice. De exemplu:

a_1 (prelucrare pe strung normal) cu b_2 (prelucrare pe agregat multioperațional) n-ar avea sens, deoarece ar însemna trecerea de pe un utilaj universal pe un utilaj specializat, cind operațiile A și B se pot executa mai corect dintr-o singură prindere pe același utilaj. ceea ce implică fie a_1 cu b_2 , fie a_2 cu b_2 sau a_3 cu b_3 ; în schimb, este de considerat ca alternativă — în anumite circumstanțe (strângeri în producție, urgențe etc.) — combinația a_1 b_4 , care, deși obligă la două prinderi ale piesei, angajează în fabri-

Fig. 3

Operații tehnologice	Procedee de execuție alternative
A. Prelucrare frontală a flanșei de prindere la carcasa pompei	a_1 — strung normal, prindere exterioară cu bacuri speciale
	a_2 — strung automat cu comandă program
	a_3 — agregat multioperațional cu 6 posturi de lucru
B. Prelucrarea la interior a corpului de lagăr	b_1 — strung normal cu bară de alezat, cutit de strunjit interior și cutit de canelat
	b_2 — strung automat cu comandă program și mai multe cutite
	b_3 — agregat multioperațional cu 6 posturi
	b_4 — mașină de alezat și frezat orizontală (bohrwerk)
C. Prelucrarea feței pe care se așază capacul de lagăr	c_1 — strung normal, prindere cu bacuri speciale pe flanșe
	c_2 — strung automat cu comandă program
	c_3 — agregat multioperațional cu 6 posturi
D. Frezarea piciorului	d_1 — mașină de frezat universală, după trasaș
	d_2 — agregat de frezat, găurit și filetat cu capete multiax
	d_3 — centru de prelucrare
E. Frezarea feței băii de răcire	e_1 — mașină de frezat universală, după trasaș
	e_2 — agregat de frezat, găurit și filetat
	e_3 — centru de prelucrare
F. Găurirea flanșelor, găurirea și filetarea orificiilor (pentru capace de umplere, de golire, de nivel, pentru circuitul de răcire)	f_1 — mașină de găurit gaură cu gaură, cu schimbarea sculelor și filetat manual
	f_2 — mașină cu capete multiax pentru găurile axiale + agregat de frezat, găurit și filetat pentru orificiile de umplere și ale circuitului de răcire + găurire și filetare manuală pentru orificiile de golire și nivel
	f_3 — agregat multioperațional cu 6 posturi pentru găurile axiale + mașină de găurit pentru găurirea-filetarea orificiilor circuitului de răcire, a celor de golire și nivel și pentru găurirea orificiului de umplere + filetare manuală
	f_4 — agregat multioperațional cu 6 posturi pentru găurile axiale + agregat de frezat, găurit și filetat pentru orificiile de umplere și ale circuitului de răcire + mașină de găurit pentru orificiile de golire și nivel + filetare manuală
	f_5 — centru de prelucrare

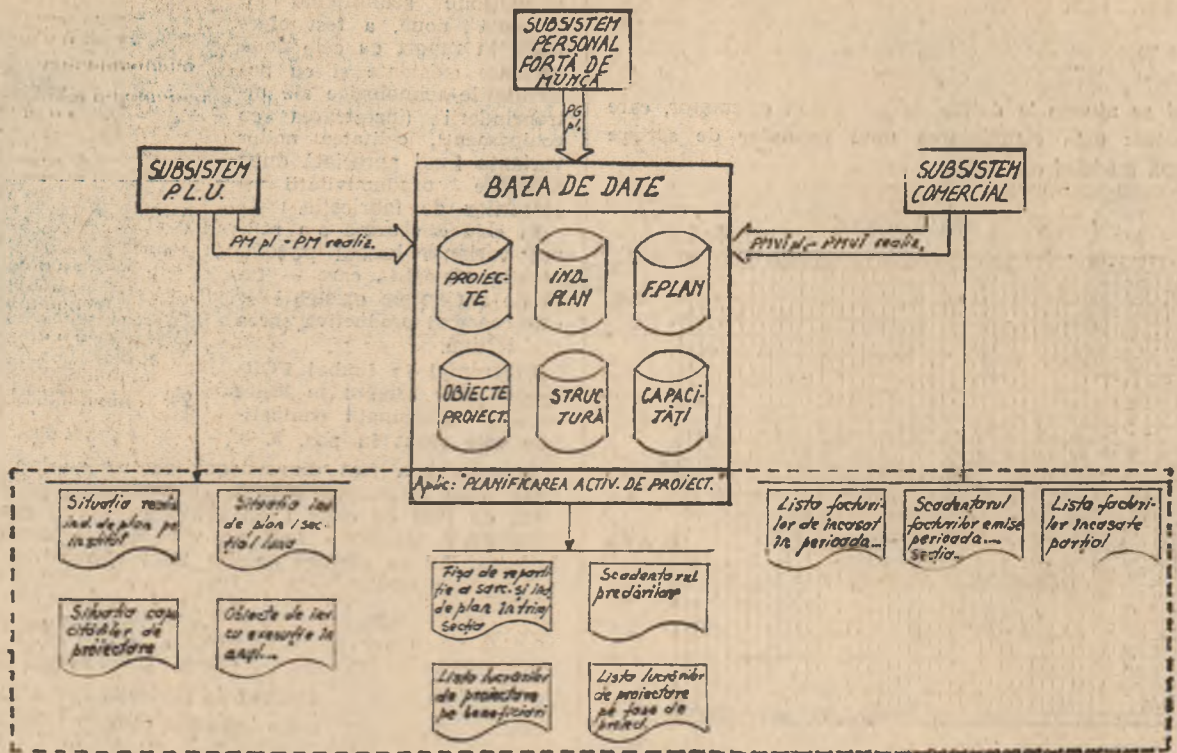
cație două utilaje universale (strung normal și bohrwerk), necesitind un timp de pregătire sensibil redus în comparație cu utilajele specializate.

Incompatibilitățile a_2 cu b_1 sau cu b_2 și b_3 , precum și a_3 cu b_1 sau cu b_2 și b_4 se explică prin considerente similare ș.a.m.d.

În vederea prelucrării pe calculator, simbolurile literale ale procedeelelor tehnologice alternative se convertesc în cifre:

- operația A: $a_1=1$; $a_2=2$; $a_3=3$
- operația B: $b_1=4$; $b_2=5$; $b_3=6$; $b_4=7$
- operația C: $c_1=8$; $c_2=9$; $c_3=10$
- operația D: $d_1=11$; $d_2=12$; $d_3=13$
- operația E: $e_1=14$; $e_2=15$; $e_3=16$
- operația F: $f_1=17$; $f_2=18$; $f_3=19$; $f_4=20$; $f_5=21$

Se extrag apoi din matrice toate perechile de soluții compatibile, evidențiate în căsuțele marcate cu 1 și se notează cu cifre conform convertirilor stabilite mai sus: 1.4; 1.7; 1.8; 1.11... 1.21
2.5; 2.9; 2.11... 2.21
3.6; 3.10... 3.21
4.8; 4.11... 4.21
5.9; 5.11... 5.21
6.10; 6.11... 6.21
7.8; 7.11... 7.21
8.11... 8.21
9.11... 9.21
10.11... 10.21
11.14; 11.17... 11.21

ția globală (PG) și producția neterminată (PN). Indicatorii sînt urmăriți la nivel cantitativ și la nivel de inventar al informațiilor care îi generează.

Cum funcționează aplicația ?

În trim. IV al anului de bază, trebuie cunoscute sarcinile de plan care decurg din contractele existente aflate în execuție, cu termen scadent în cursul anului de plan sau după. Din fișierele sistemului se extrag informații referitoare la indicatorii de plan care sintetizează situația preexistentă a anului de plan :

- lista obiectivelor de inventar cu execuție în anul... ;
- lista lucrărilor de proiectare pe beneficiari ;
- lista lucrărilor de proiectare pe faze de proiectare ;
- scadența rat. predărilor pe anul... ;
- situația capacităților de proiectare.

Pornind de la aceste situații, serviciul plan definitivă indicatorii valorici și fundamentează propuneri privind lista fizică a obiectelor de investiții pentru anul de plan. Planul definitivat se preia pe calculator, evidențiindu-se prin : „lista lucrărilor cuprinse în planul de proiectare”. Totodată, se încarcă fișierul indicatorilor de plan cu valoarea planificată a producției globale pentru fiecare secție de proiectare.

Defalcarea sarcinilor de plan se face trimestrial, cu eșalonarea lunară pe secții de proiectare, prin situația „Fișa de repartizare a sarcinilor și a indicatorilor de plan”, privind producția marfă și producția marfă vîndută și încasată. Valorile acestor indicatori sînt furnizate de informațiile din subsistemele PLU și COMERCIAL și rezultate din situațiile : „Scadența rat. predărilor în trimestrul...” și „Lista facturilor de încasat în perioada...”.

Urmărirea indicatorilor de plan se face lunar pentru fiecare secție de proiectare și global pe institut, prin situațiile : „Scadența rat. facturilor emise în perioada/secția” ; „Lista facturilor încasate parțial” ; „Situația realizării indicatorilor de plan pe secția/lună” ; „Situația realizării indicatorilor de plan pe institut”.

Avantajele oferite de prelucrarea automată a datelor în cadrul planificării activității de proiectare sînt :

- evidențierea resurselor umane și materiale, corelate cu nivelul sarcinilor de plan ;
- eșalonarea echilibrată a sarcinilor de plan pe trimestre și luni ;
- perfecționarea relațiilor de colaborare și cooperare ale institutului ;
- micșorarea duratelor de proiectare a investițiilor ;
- urmărirea operativă a desfășurării procesului de proiectare, facilitind intervenția factorilor de răspundere pentru eliminarea neajunsurilor.

Informațiile necesare aplicației sînt culese din fișierele bazei de date, nefiind necesară proiectarea de documente primare (ceea ce duce la desființarea celor utilizate în evidența manuală). În vederea realizării scopurilor aplicației au fost prezentate o serie de programe care asigură înmagazinarea informațiilor în fișiere permanente sau temporare, actualizarea și întreținerea fișierelor, precum și programele de exploatare a fișierelor, catalogate într-o bibliotecă de proceduri.

Aplicația proiectată consumă un timp mediu de rulare calculator de 4 ore/lună, pentru un volum mediu de 4000 obiecte de proiectare, cît reprezintă încărcarea institutului.

Menționăm și un dezavantaj : planul nu se elaborează automat. Acest lucru ar putea fi realizat, dar nu este eficient, deoarece oricît de perfecționate sînt tehnicile și metodele de prelucrare, oricît de complexe ar fi modelele matematice care să ofere soluția planului, decidentul este factorul uman. Prelucrarea automată a datelor în economie reprezintă un instrument cu ajutorul căruia factorii umani să conducă procesele economice — și nu un instrument care să-i conducă pe aceștia.

Marian OPREA

Oficiul de calcul al I.S.P.I.F.

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

contract economic

Consecințe ale primirii produselor cu intirziere

În conformitate cu dispozițiile art. 158 din Legea finanțelor nr. 9/1972, unitățile beneficiare sînt îndreptățite să refuze plata prețului atunci cînd „produsele nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare sau altor termene stabilite de bancă.”

Aceste dispoziții sînt aplicabile și în cazurile cînd refuzurile de plată se datorează faptului că produsele nu au fost eliberate la destinație de către cărauș. Cu alte cuvinte, unitatea furnizoare, deși a încredințat spre transport produsele din timp, se vede în situația de a nu putea obține, în termenul legal, prețul aferent acelor produse.

Avînd de rezolvat litigii generate de asemenea situații, organele arbitrale nu au recunoscut unităților beneficiare, în toate cazurile, dreptul de refuz, ci au pronunțat soluții nuanțate, ținînd cont de cauzele care au determinat neeliberarea produselor la destinație, ca și de dispozițiile Regulamentului de transport C.F.R. care reglementează problema părții ce are calitatea de a-l acționa pe cărauș.

Astfel, s-a stabilit că în cazul cînd lipsurile s-au produs din vina evidentă a căii ferate iar dreptul de a o acționa revine unității beneficiare, aceasta din urmă nu este în drept să manifeste refuz de plată, ci are obligația să achite prețul și să-și formuleze față de cărauș pretențiile întemeiate pe contractul de transport.

Rezolvările sînt similare în cazul produselor care nu sînt pierdute în timpul transportului, ci se eliberează unității beneficiare cu intirziere din vina căii ferate.

În raport cu data primirii produselor, unitatea beneficiară trebuie să efectueze plata. Contrar, ea răspunde pentru nerespectarea termenelor legale de decontare.

Reamintim că potrivit Regulamentului de transport C.F.R., răspunderea căii ferate pentru eliberarea cu intirziere a produselor la destinație este limitată la plata cu titlu de daune a unor cote de taxa de transport încasată. Prin plata acestor despăgubiri se epuizează răspunderea căii ferate care nu poate fi obligată la plata altor daune, chiar dacă unitatea beneficiară face dovada că a suferit însemnate prejudicii prin faptul că i-au parvenit cu intirziere produsele încredințate spre transport de către unitatea furnizoare.

O soluție similară s-a adoptat în situația cînd produsele s-au aflat în faza juridică a căraușului care a executat cu intirziere contractul de transport, a intervenit o dispoziție normativă de reaşezare a prețurilor.

În speță, s-a produs o reducere de prețuri în perioada cînd produsele se aflau la căraușul care a executat cu intirziere contractul de transport. Această împrejurare a determinat unitatea beneficiară să-i solicite cu titlu de daune diferența dintre prețul aplicabil la data livrării produselor de către unitatea furnizoare și prețul în vigoare în momentul eliberării produselor cu intirziere de către calea ferată.

Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 93/1980 s-a reținut că, într-adevăr, reaşezarea prețurilor a intervenit în perioada dintre expedierea produselor și primirea lor, dar consecințele reaşezării se suportă de către unitatea beneficiară.

În continuare, se arată că, la data facturării reclamanta — furnizoare era îndreptățită să practice prețul în vigoare iar împrejurarea că transportul în discuție a fost executat cu depășirea termenului legal nu este de natură să antreneze răspunderea căraușului.

„Pentru depășirea termenului de eliberare a transportului — se arată în decizie — se puteau pretinde daune de la calea ferată potrivit dispozițiilor legale, proporțional cu taxele de transport, cu intirzierea intervenită, fiind limitative iar reclamația administrativă împotriva C.F.R. pentru intirziere în predare trebuie introdusă în termen de 14 zile în conformitate cu dispozițiile art. 85 pct. 2 lit. a din Regulamentul de transport C.F.R.

Or, la dosarul cauzei nu se află depusă vreo dovadă cu privire la introducerea unei atari reclamații administrative.”

Adăugăm că, în ceea ce privește raportul dintre unitatea furnizoare și cea beneficiară, soluția se justifică prin faptul că obligația de livrare se consideră îndeplinită pe data încredințării produselor spre transport căraușului iar prețurile aplicabile sînt cele în vigoare la data livrării. Ca atare, numai unitatea beneficiară putea fi obligată la suportarea diferenței de preț în discuție.

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

Drepturi și obligații

CONCEDIILE FĂRĂ PLATA

În afara dispozițiilor exprese și cu caracter special care reglementează concediile fără plată în anumite situații și sectoare specifice, pe care le prezentăm în continuare, legislația în vigoare nu cuprinde prevederi referitoare la aceste concedii, decît norma cadru, înscrisă în art. 127 din Codul muncii, rămasă însă fără aplicare concretă deoarece nu a fost emis actul normativ respectiv: În prezent nu există o reglementare unitară privind condițiile de acordare, astfel că efectele concediului fără plată asupra drepturilor personalului muncitor nu sînt reglementate.

În legislația actuală concediile fără plată se pot împărți în două categorii și anume: cele ce se acordă în interesul unității, sau pentru satisfacerea unor interese obștești și concediile în interesul persoanelor încadrate în muncă.

1. **Concediile fără plată în interesul unităților socialiste sau în considerarea unor interese obștești.** Potrivit prevederilor cu caracter general ale art. 127 alin. 1 din Codul muncii, unitățile cu activitate sezonieră, precum și în situații deosebite, alte unități, pot acorda concedii fără plată, pe o perioadă determinată, cu păstrarea calității de per-

soane încadrate în muncă a celor în cauză și menținerea unor drepturi ce decurg din această calitate.

a) Personalului muncitor al unităților agricole de stat i se pot acorda concedii fără plată pe o durată de pînă la 120 zile anual, în perioadele cu activitate redusă (art. 17 alin. 3 din Legea nr. 4/1970).

b) Persoanele angajate în străinătate în condițiile art. 1 ale Decretului nr. 233/1974, sînt considerate în perioada respectivă în concediu fără plată la unitatea din țară cu care se află în raporturi de muncă (art. 2 alin. 2 Decretul nr. 233/1974).

c) Personalul artistic care se deplasează în străinătate pe bază de contracte încheiate cu Agenția Română de Impresariat Artistic sau prin unitate și realizează, în condițiile legii, venituri în valută, nu primește drepturile de retribuire în țară pe perioada deplasării, fiind considerat în concediu fără plată.

d) Personalului din industria alimentară i se poate acorda concediu fără plată de pînă la 120 zile anual, în perioadele cu activitate redusă (art. 3 HCM nr. 52/1969).

e) Personalului din industria ușoară i se poate acorda concedii fără plată de pînă la 120 zile anual, în perioadele de activitate redusă (art. 2 HCM nr. 57/1974).

f) Personalului din industria locală — producție de cărămizi și cariere balastiere — i se poate acorda concedii fără plată de pînă la 120 zile anual, în perioadele de activitate redusă (art. 3 HCM nr. 589/1969);

g) Personalului din unitățile de produse ceramice, prefabricate din beton și extragere și prelucrare agregate pentru construcții, i se poate acorda concedii fără plată de pînă la 120 zile anual, în perioadele de activitate redusă (art. 3 H.C.M. nr. 840/1969).

h) Personalului din exploatarea forestieră i se poate acorda concedii fără plată, în perioadele de activitate redusă, de pînă la 120 zile anual (art. 2 H.C.M. nr. 1520/1969);

i) Personalului din unitățile agricole i se poate acorda concedii fără plată de pînă la 120 zile anual, în perioadele de activitate redusă (art. 9, 10 și 15 din H.C.M. nr. 1932/1969);

j) Personalului care lucrează în activități de întreținere, reparații capitale și sudură linii i se poate acorda concedii fără plată de pînă la 120 zile anual (art. 4 H.C.M. nr. 2350/1969);

k) Docherii și conducătorii de atelaje pot primi concedii fără plată de pînă la 120 zile anual (art. 8 H.C.M. nr. 2382/1969).

l) Personalul din unitățile de construcții-montaj poate primi concedii fără plată de pînă la 120 zile anual (art. 4 H.C.M. nr. 2383/1969).

2. Concedii fără plată în interesul persoanelor încadrate.

a) Recruții chemați la incorporare pentru îndeplinirea serviciului militar, care la data chemării au calitatea de persoane încadrate în muncă au dreptul la un concediu fără plată de 5 zile înainte de data prezentării la centrul militar, în scopul rezolvării problemelor personale și familiale (art. 92 lit. f Legea nr. 14/1972).

b) Personalului didactic i se poate facultativ acorda, la cerere, concedii fără plată, altele decît cele pentru studii (art. 58 și art. 155 din Statutul corpului didactic, Legea nr. 8/1969).

c) Soția încadrată care își urmează soțul angajat în străinătate în condițiile art. 1 din Decretul nr. 233/1974, are drept la un concediu fără plată de la unitatea cu care se

află în raporturi de muncă (Decretul nr. 233/1974 art. 2 alin. 4).

d) Personalul artistic care participă, la cerere, la concursuri, festivaluri internaționale sau alte asemenea manifestări, nu primește drepturile de retribuire în țară, pe perioada respectivă, fiind considerat în concediu fără plată.

Reglementare: Art. 127 Codul muncii, art. 17 Legea nr. 4/1970, art. 2 Decretul nr. 233/1974, art. 3 H.C.M. nr. 52/1969, art. 2 H.C.M. nr. 57/1974, art. 3 H.C.M. nr. 589/1969, art. 3 H.C.M. nr. 840/1969, art. 2 H.C.M. nr. 1520/1969, art. 9, 10 și 15 H.C.M. nr. 1932/1969, art. 4 H.C.M. nr. 2350/1969, art. 8 H.C.M. nr. 2382/1969, art. 4 H.C.M. nr. 2383/1969, art. 92 lit. f Legea nr. 14/1972, art. 58 și art. 155 Legea nr. 8/1969.

CONCEDIUL MEDICAL ÎN CAZ DE INCAPACITATE DE MUNCĂ DIN CAUZĂ DE BOALĂ SAU ACCIDENT

Persoanele încadrate pe baza unui contract de muncă pe durată nedeterminată precum și cei ce se află în perioada de probă, în vederea încadrării pe durată nedeterminată, au dreptul, în cazul incapacității temporare de muncă cauzată de boală sau accident la un concediu medical care se acordă din prima zi și pînă la data însănătoșirii sau pînă la stabilirea invalidității în vederea pensioanelor.

Personalul încadrat cu contracte de muncă pe durată determinată (temporar sau sezonier) are dreptul la concedii medicale de maximum 65 zile lucrătoare în cursul unui an calendaristic, numai cu condiția de a avea o vechime în muncă de cel puțin 4 luni în ultimile 12 luni anterioare concediului medical sau cel puțin 10 luni în ultimii doi ani premergători concediului medical.

Concediile medicale pentru incapacitate temporară de muncă a personalului muncitor se acordă de conducerea unității socialiste pe baza certificatului medical. Acestea se eliberează de către unitatea sanitară care deservește personalul muncitor din unitatea socialistă respectivă. În caz de urgență medicală, unitatea care acordă asistența de urgență este obligată să confirme în scris diagnosticul, tratamentul aplicat și durata de specializare sau de imobilizare obligatorie la domiciliu. În acest caz certificatul medical se eliberează de unitatea sanitară de care aparține bolnavul.

CertIFICATELE de concediu medical sînt singurele acte legale care dovedesc incapacitatea temporară de muncă a persoanelor încadrate în vederea acordării concediului medical.

Concediul medical se acordă inițial pe o perioadă de 1—7 zile în una sau mai multe etape. În cazul cînd se constată că bolnavii au nevoie de prelungirea concediului medical, medicii specialiști de la policlinicile ce deservește unitatea au dreptul a prelungi concediul medical cu încă 1—8 zile. Prolungirea concediului medical peste 15 zile se face de către medicii primari de specialitate. În cazul menținerii incapacității temporare de muncă, se pot acorda concedii medicale în etape succesive de maximum 30 de zile pînă la totalul de 90 zile în decurs de un an, socotit de la prima zi de îmbolnăvire. La expirarea acestor concedii de maximum 90 zile, cînd persoanele nu s-au însănătoșit, sînt trimise la serviciile de expertiză medicală a capacității de muncă care vor aviza prelungirea concediului cu încă maximum 90 de zile calendaristice. În cazul cînd

concediile medicale depășesc 180 zile, în interval de 1 an, socotit de la prima zi de îmbolnăvire, se întocmesc formele de pensionare.

În perioada concediului medical persoanele încadrate au drept la ajutoare materiale în condițiile art. 2—7 din H.C.M. nr. 880/1965.

Perioada concediului medical se scade din timpul servit ce se ia în calcul la stabilirea drepturilor de participare la beneficii.

În cazul cînd incapacitatea temporară de muncă intervine în timpul concediului de odihnă, acesta se întrerupe, cel în cauză intrînd în concediu medical.

Vezi și ajutoare materiale pentru incapacitate temporară de muncă.

Reglementare: H.C.M. nr. 880/1965 cu modificările ulterioare, art. 120 din Legea nr. 1978 și Ordinul nr. 190/1975 al ministrului sănătății.

TRIMITEREA LA TRATAMENT ȘI ODIHNĂ

Trimiterea la tratament și odihnă în stațiunile balneoclimaterice se face în serii complete astfel:

— la tratamentul balnear: 23 zile pentru silicoză și psoriazis; 20 zile pentru boli cardiovasculare, endocrine, ginecologice, profesionale, nevroză astenică și boli ale căilor respiratorii; 18 zile pentru boli reumatismale, digestive, urologice; 12 zile — la odihnă.

Se acordă bilete de tratament balnear și odihnă prin sindicate următoarelor categorii de persoane:

- persoanelor încadrate și membrilor lor de familie (soț, soție, copii neîncadrați în vîrstă de peste 7 ani);
- pensionarilor și membrilor lor de familie;
- ucenicilor la locul de muncă;
- elevilor școlilor tehnice și profesionale, începînd din anul în care fac practică în producție (li se acordă numai bilete de tratament).

Persoanele arătate mai sus au dreptul, în limita locurilor repartizate, la un bilet de tratament balnear sau odihnă în cursul unui an calendaristic.

Cura balneoclimaterică (tratament sau odihnă) se efectuează în cadrul concediului legal de odihnă sau al vacanțelor.

În cazuri excepționale cînd unii se află în concediu medical și medicul specialist apreciază că tratamentul balnear are o mare eficiență în acea perioadă, se pot acorda asemenea bilete cu aprobarea comitetului sindicatului respectiv.

Cei care doresc să meargă în aceeași stațiune cu soția (soțul), vor primi bilete pentru familiști; dacă soții lucrează în unități diferite va primi un asemenea bilet unul din ei, iar plata se va face în raport cu retribuiția tarifară a fiecăruia, la unitatea de unde s-a obținut biletul.

Persoanele cu contracte de muncă pe durată nedeterminată trimise la tratament balnear în timpul concediului de odihnă pot beneficia de ajutoare materiale prin asigurările sociale de stat pentru zilele de tratament ce depășesc concediul de odihnă, la care se adaugă 2—3 zile pentru transport și pentru readaptarea la condițiile de viață de la domiciliul după venirea din stațiune.

Este interzisă acordarea de bilete pentru tratament balnear celor încadrați sau membrilor lor de familie, inclu-

siv copiilor, care nu au nevoie de asemenea tratament. Copiii care nu au indicații de tratament balnear pot pleca cu părinții numai în stațiuni de odihnă.

Persoanele încadrate și pensionarii de asigurări sociale plătesc contribuție pentru biletele de tratament balnear și odihnă, acordate lor și membrilor lor de familie, inclusiv copiilor în vîrstă de peste 7 ani, care nu sînt încadrați sau pensionari, în raport cu retribuția tarifară lunară respectiv pensia lunară.

La stabilirea contribuției se mai are în vedere gradul de confort al spațiului de cazare, perioada în care se face trimiterea precum și importanța stațiunii.

În aceleași condiții de plată se acordă bilete celor trimiși la tratament balnear de recuperare prin unitățile sanitare.

Bolnavii de silicoză care primesc bilete pentru tratamentul acestei acțiuni vor beneficia de o reducere de 75% din contribuția datorată, iar bolnavii de boli profesionale, trimiși cu bilete de acest profil, vor beneficia de o reducere de 50%.

Persoanelor încadrate care primesc bilete pentru copii, vor plăti contribuția în raport cu retribuția părintelui căruia i s-a acordat biletul respectiv, la unitatea unde acesta lucrează.

Copiii din familiile cu 3 sau mai mulți copii în întreținere beneficiază, în limita posibilităților existente, de bilet gratuit sau de masă gratuită în stațiune pentru cei sub 7 ani, începînd cu al treilea copil.

În vederea obținerii de bilete gratuite de la comitetele sindicatelor sau masă gratuită de la întreprinderile balneoclimaterice numărul copiilor din familie aflați în întreținere se va dovedi cu acte sau copii legalizate.

De asemenea, pentru copiii cărora li se acordă gratuitate în stațiuni, persoanele însoțitoare, vor da o declarație din care să rezulte că în anul calendaristic respectiv, copiii nu au mai beneficiat de trimitere la odihnă în sistemul organizat de sindicate sau tabere pentru copii.

Pentru copiii sub 7 ani cărora nu li se acordă bilete, cheltuielile respective (tariful de masă redus cu 50% sau tariful de masă integral după caz) se decontează la U.G.S.R. de către întreprinderea balneoclimaterică, odată cu celelalte cheltuieli aferente trimiterilor prin sindicate.

Pensionarii care continuă activitatea în timpul muncii plătesc biletele de tratament balnear și odihnă, acordate lor și membrilor lor de familie neîncadrați (nepensionari), în raport cu retribuția tarifară lunară cumulată cu cota parte din pensia pe care o primesc pe timpul cît sînt încadrați (se exceptează pensia suplimentară). Pentru pensionarii I.O.V.R. contribuția se stabilește numai pe baza retribuției tarifare lunare.

Însoțitorii invalizilor de gradul I, ai marilor mutilați și ai nevăzătorilor trimiși în stațiuni plătesc contribuția pe baza retribuției lor dacă sînt încadrați sau ai celor pe care-i însoțesc, dacă nu au această calitate.

Elevii școlilor tehnice și profesionale precum și ucenicii la locul de muncă, plătesc contribuția în raport cu indemnizația sau retribuția tarifară lunară

Pentru cei încadrați cu jumătate de normă contribuția se stabilește la retribuția tarifară al unei norme întregi, suma astfel stabilită reducîndu-se cu 50%.

În cazuri excepționale când din motive bine justificate posesorul de bilet nu pleacă în stațiune, el îi poate restitui organizației sindicale de la care l-a primit. Contribuția poate fi restituită numai dacă biletul respectiv a fost repartizat altei persoane și utilizat de aceasta. În cazul când biletul nu a fost utilizat, restituirea sumei încasate se face numai după ce s-au scăzut cheltuielile efectuate din buget pentru contractarea locului respectiv în stațiunea balneoclimaterică.

Beneficiarii de bilete de tratament balnear sau odihnă trebuie să se prezinte în stațiune la data indicată pe bilet și să rămână pe toată durata seriei, să respecte programul de tratament sau odihnă stabilit de conducerea stațiunii balneoclimaterice.

Atunci când cei trimiși la tratament balnear nu respectă regimul sanatorial sau părăsesc stațiunea fără aprobare medicală, conducerea stațiunii va informa comitetul sindicatului de care aparține cel trimis. Aceste cazuri vor fi discutate în cadrul adunării grupei sindicale.

Neprezentarea la timp în stațiune nu acordă dreptul la prelungire în contul bugetului a numărului de zile în continuare pentru recuperarea zilelor pierdute.

De asemenea, cei care nu utilizează întreaga durată de ședere în stațiune nu au dreptul la restituirea cotei părți din suma plătită, aferentă numărului de zile nefolosite. Posesorii de bilete pentru tratament balnear sau odihnă nu pot pretinde locuri în stațiuni pentru membrii de familie sau alte persoane, dacă aceștia nu și-au procurat bilete corespunzătoare.

Consiliul oamenilor muncii poate aproba ca, pentru personalul distins cu titlul de fruntaș în întrecere, să se acorde bilete de tratament și odihnă cu reducere de 50% a contribuției datorate de beneficiari.

Reglementare: Instrucțiunile nr. 1574/1973 ale Consiliului Central al U.G.S.R. și art. 74^a din Legea nr. 4/1978.

**Grupaj realizat de
M. GORUNEANU**

Breviar

Cursul valutar

Preschimbarea în monedă națională a valurilor încasate de exportatori și procurarea de către importatori a valurilor necesare plăților externe se realizează prin vânzare-cumpărare, de la băncile autorizate, care operează pe piețele financiar-valutare din statele cu economie capitalistă. Prețul unei valute exprimat într-o monedă națională, respectiv într-o altă valută se numește **curs valutar**, care poate fi oficial sau de piață.

Cursul valutar oficial este stabilit de autoritatea monetară pe cale unilaterală sau convențională, care poate să fie, sau nu, apropiat de raportul valoric real dintre două monede (exemplu: cursul valutar oficial al leului față de dolar, potrivit listei de cursuri, este de 4,47 lei); acest gen de curs nu se mai practică de țările capitaliste dezvoltate ca urmare a fenomenelor inflaționiste care fac să fie depășită paritatea aur a monedelor naționale.

În unele țări, printre care și România, se stabilește alături de cursul oficial, și **cursul valutar oficial cu prim** care se utilizează pentru operațiunile necomerciale. Potrivit legislației noastre, se consideră operații necomerciale toate încasările și plățile din contul curent al balanței plăți care nu privesc activitatea de comerț exterior. Pentru asemenea operațiuni efectuate cu țări capitaliste prim este de 168,46%, calculată la cursul oficial, astfel în cursul oficial de 4,47 lei dolarul revine în cazul cursului oficial cu prim la 12 lei dolarul.

Cursul valutar de piață se determină pe piețele valutare, în baza cererii și a ofertei, putându-se astfel modifica zilnic, sau, așa cum se întâmplă în perioada de așteptare bursieră, de la oră la oră; ca urmare, nivelul cursului valutar de piață (cursul liber) se poate situa: la paritate (la nivelul cursului oficial), sub paritate și supra paritate. Determinarea cursului se realizează prin:

— **cotație directă** (incertă), în care suma variabilă determină în moneda națională care urmează a fi plătită pentru o unitate (100 unități de valută (exemplu: bursa din . . . la data de . . . s. înregistrat următoarele cotații: 1,6325 franci elvețieni/1 dolar; 1,81 mărci vest-germane/1 dolar; 4,2250 franci francezi/1 dolar etc.);

— **cotație indirectă** (certă), în care se determină suma variabilă în valută, respectiv câte unități din moneda străină se plătesc pentru obținerea unei unități de monedă națională (exemplu: 1 £/2,2475 dolari); cotația indirectă se folosește numai în Anglia.

Drepturile speciale de trage

D.S.T. este o unitate financiară de calcul, o unitate de cont, o monedă de cont, neconvertibilă în aur, un mijloc de plată convențional, pe care inițiatorii săi îl consideră ca nefiind mai prejos decât aurul sau decât celelalte mijluri de rezervă, îndeplinind aceleași funcții.

Instrument de echilibrare a lichidității internaționale constituind un mijloc de suplimentare a rezervelor monetare, unitatea valorică a D.S.T. a fost stabilită prin decizia Consiliului Fondului Monetar Internațional ca fiind echivalentă cu 0,888671 g aur fin, ceea ce corespundea valorii parității dolarului la 1 iulie 1944.

Cantitatea de D.S.T. care urmează să fie emisă se repartizează pe părți și se alocă fiecărui stat membru și participant la acordul de creare a D.S.T., în raport cu cota de participare subscrisă. În acest mod de distribuție, tot țările dezvoltate din punct de vedere economic sînt beneficiarii de valori mari în D.S.T., întrucît ele au cote de participare cu mult superioare față de restul țărilor membre.

Cotele în D.S.T. se atribuie în mod gratuit statelor membre și sînt rambursabile numai în proporție de 30% atribuirea celorlalte 70% fiind făcută cu titlu de finanțare. Suma de D.S.T. atribuită se înscrie într-un cont special la Fond, la dispoziția titularului contului. D.S.T.-urile astfel atribuite, pot fi utilizate numai în următoarele scopuri: a) pentru completarea rezervelor valutare (și valute convertibile); b) pentru procurarea de monedă convertibilă a altor țări; c) pentru rîscumpărarea monedei proprii aflate în străinătate, respectiv reducerea datoriei externe a țării în cauză; d) pentru unele plăți binzi și comisioane către F.M.I.).

Datorită renunțării la convertibilitate în aur a dolarului și a permanentelor fluctuații valutare ale monedelor cu funcții de rezervă și de plăți internaționale, începând cu data de 1 iulie 1974 determinarea valorii D.S.T. a fost pusă pe alte baze; astfel, un D.S.T. este considerat ca fiind egal cu suma unor anumite cantități determinate dintr-un număr de 16 valute, care constituie „Coșul valutar”.

Din împrejurarea că evaluarea unui D.S.T. se face în baza cursurilor zilnice ale celor 16 valute convertibile (fiecare țară emițentă reprezentând minimul de 1% din comerțul mondial) rezultă că D.S.T. este mai stabil decât orice monedă națională a unei țări cu economie capitalistă; ca urmare pe lângă funcțiile pe care le îndeplinește în cadrul finanțării internaționale, D.S.T. este utilizat, cu certe rezultate, pentru apărarea prețului, prin clauze contractuale de consolidare, împotriva urmărilor pe care le pot avea fluctuațiile valutare.

Valutele care constituie coșul valutar D.S.T. sînt: coroana daneză, coroana norvegiană, coroana suedeză, Deutsche Mark, dolarul australian, dolarul canadian, dolarul S.U.A., francul belgian, francul francez, guldenul olandez, lira italiană, lira sterlină, peseta spaniolă, randul sud-african, șilingul austriac, yenul japonez.

Rubla transferabilă

Creată prin Convenția din 22 octombrie 1963 privind decontările multilaterale și organizarea Băncii Internaționale de Colaborare Economică, rubla transferabilă este o monedă convențională (internațională) de calcul, de rezervă și de plată, folosită exclusiv în circuitul decontărilor efectuate prin B.I.C.E. de către țările membre ale C.A.E.R. Este definită printr-un conținut de 4,987412 g aur fin, la fel ca cel al monedei naționale sovietice (rubla sovietică, cu care nu trebuie să fie confundată), fără însă a fi convertibilă.

Rubla transferabilă, așa cum denumirea o arată, este transferabilă dintr-un cont în altul al țărilor membre ale Băncii Internaționale de Colaborare Economică, îndeplinindu-și astfel funcția principală de mijloc de plată; soldul creditor al unui cont indică faptul că țara respectivă a livrat mărfuri sau a prestat servicii de o valoare superioară celor de care a beneficiat la import, în raport cu o altă țară.

În principiu, rubla transferabilă a fost creată pentru înlăturarea blocajelor soldurilor creditoare, care apar frecvent în cazul conturilor bilaterale de cliring. În practică, „transferabilitatea rublei transferabile întîmpină unele dificultăți, care urmează să fie înlăturate prin aplicarea

Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.”. Aceste dificultăți constau în principal în faptul că utilizarea soldului creditor de către o țară nu poate fi realizată, în prezent, decât pentru plăți către țara către care au excedat exporturile generatoare a soldului respectiv.

Ca urmare a faptului că acest bilateralism în fapt, contravine principiului multilateralismului preconizat prin convenția amintită, Programul complex prevede îndeplinirea măsurilor economice și organizatorice pentru „întărirea și intensificarea rolului valutei colective (rublei transferabile), astfel încît aceasta să îndeplinească în deplină măsură funcțiile de bază ale valutei internaționale socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R. (măsurător al valorii, mijloc de plată și mijloc de acumulare...) și, de asemenea, va asigura transferabilitatea efectivă (subl. ns.), caracterul real al cursului și al conținutului în aur al acesteia” (Cap. XXIII: Organizarea valutar-financiară a țărilor membre ale C.A.E.R.).

Unități de cont internaționale

Marea fluctuație a monedelor occidentale, determinată de inflație și de dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste, a creat necesitatea utilizării unor unități de cont stabile, cu ajutorul cărora să se elimine din rezultate influența instabilității monetare și astfel să se poată cuantifica realitatea valorică a operațiunilor și tranzacțiilor economice. Cîteva exemple: EURCO este o unitate de cont creată de Piața Comună pe baza monedelor țărilor membre; conturile Uniunii de cliring asiatică se țin într-o unitate de cont denumită A.M.U., echivalentă cu D.S.T.; Fondul Monetar Arab, al cărui statut a fost negociat de guvernatorii unui număr de 20 de bănci centrale arabe, a prevăzut ca unitate de cont dinarul arab, echivalent cu 3 D.S.T.; Asociația Internațională pentru Transportul Aerian (I.A.T.A.), organizație neguvernamentală care, între altele, stabilește tarifele de transport aerian a decis în mai 1975 ca D.S.T. să fie utilizat ca bază de exprimare a tarifelor, dobînzilor și altor sume; D.S.T., ușor modificat de I.A.T.A. pentru a corespunde scopului urmărit, a fost denumit I.U.V. care a devenit astfel unitatea sa de cont.

Ca regulă generală se poate desprinde faptul că la baza stabilirii valorii unităților de cont stă tot principiul „coșului valutar”, fie prin alcătuirea unui coș propriu ca în cazul unității de cont creată de Piața Comună, fie prin referire la D.S.T.

dr. Al. DETEȘAN

Întrebări și răspunsuri

● IOANA CÎRSTOIU, București — Opinia publicată în suplimentul Revistei economice nr. 15/1980 este incompletă. Prevederile art. 8 din Legea nr. 12/1971 sînt și în prezent în vigoare. În consecință, în unitățile de stat funcționează atît comisia tehnică de încadrare și promovare a muncito-

rilor, cit și comisia de încadrare și promovare a personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ cu componentele stabilite prin lege. Comisia de pregătire și perfecționare-încadrare și promovarea în muncă, reglementată prin Legea nr. 5/1978, este un organ obștesc ales de

adunarea generală a personalului, instituit pentru a sprijini organul colectiv de conducere a unității în îndeplinirea sarcinilor ce-i revin în domeniul cadrelor.

● CONSTANTIN MARINICĂ, Roșiori de Vede — Întrucît funcțiile de merceolog principal și contabil revizor principal nu sînt echivalente, față de prevederile art. 68 din Legea nr. 12/1971, nu puteți ocupa funcția de contabil revizor principal, aceasta re-

prezentind o promovare. În cazul transferării dv. veți putea însă ocupa funcția de contabil revizor (cu studii medii).

● **INTREPRINDEREA DE MORĂRIT ȘI PANIFICAȚIE, Birlad** — Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1763/1952, privind stabilirea mancourilor și răspunderilor pentru pierderi la transporturile cerealelor, leguminoaselor, semințelor oleaginoase și a semințelor furajere, a fost abrogată prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 230/1979 privind abrogarea unor acte normative. Problema diferențelor de cantitate rămâne însă reglementată în continuare prin Regulamentul de transport al Căilor Ferate Române din 27.VIII.1929 (articolul 76). Pentru diferențele care se constată în limita toleranței legale, problema este în studiu și urmează a se soluționa în funcție de practica organelor arbitrale.

În legătură cu diferențele care depășesc cantitatea admisă urmează a răspunde expeditorul sau cărașul cu condiția ca la destinație constatarea diferenței să se facă în conformitate cu prevederile Regulamentului aprobat prin H.C.M. 941/1959. Constatarea diferențelor să se facă pe un cântar C.F.R. sau recunoscut de C.F.R., în caz contrar actele de constatare încheiate nefiind opozabile.

● **GRIGORE DANCUI, comuna Sînpetru Mare, Timiș** — Borderoul de eliberare a avansurilor în bani sau în natură convenite cooperativelor utilizat în unitățile agricole cooperatiste, nu face parte din categoria formularelor cu regim special, începând cu anul 1975. Problema formularelor cu regim special este reglementată de H.C.M. nr. 1533/1973, în anexa căreia este redat nomenclatorul-cadru al acestor formulare.

Machetele, conținutul, modul de înțocmire și circuitul documentelor specifice unităților agricole cooperatiste, sînt publicate în buletinul C.A.P. nr. 4/1976. Potrivit reglementărilor cuprinse în acest buletin, borderoul de eliberare a avansurilor nu se semnează de către șeful fermei, ci de către contabilul firmei, contabil șef și președintele unității.

● **VIRGIL BURLACU, VASILE TĂNASE, ANA SURUBARU, DUMITRU RUSU, Dărăbani, Botoșani** — Legea nr. 7/1971 (republicată) reglementează condițiile de înființare și organizare a unităților economice industriale, de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări de servicii noi, înființate după 1 ianuarie 1971 în unitățile aparținînd consiliilor populare, cooperației agricole, meșteșugărești și de consum. În consecință, prevederile acestei legi, inclusiv cele referitoare la înregistrarea activităților nou înființate la organele financiare locale, precum și autorizarea lor de către comitetul executiv al consiliului popular al localității pe teritoriul căruia urmează să se înființeze activitatea, con-

stituie obligație pentru unitățile socialiste (consiliile populare, cooperativele agricole, meșteșugărești și de consum) în cadrul cărora se organizează asemenea activități și nu pentru lucrătorii din cadrul activităților nou înființate.

Din cele de mai sus rezultă că în cazul dat, lipsa autorizației pentru activitățile nou înființate în orașul Dărăbani de către cooperativa de consum din comuna Concești constituie o deficiență în sarcina conducerii cooperativei, deoarece cooperativa avea obligația să se îngrijească de obținerea autorizației și nu lucrătorii încadrați. În aceste împrejurări lucrătorii încadrați nu pot fi sancționați pentru lipsa autorizației de funcționare, în conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 68/1970.

Totodată, în legătură cu aceasta, vă mai facem cunoscut că așa cum rezultă din scrisoarea dv. lucrătorii respectivi au fost încadrați cu contract de muncă, pe baza deciziei date de cooperativa de consum din comuna Concești, astfel că sumele încasate de către aceștia cu titlu de retribuție a muncii nu se supun impozitului în condițiile și cu cotele prevăzute de Decretul nr. 153/1954. Ele se cuprind în fondul de retribuție pe total cooperativă pentru care impozitul se calculează și se varsă în conformitate cu prevederile Legii nr. 1/1977.

Precizăm că numai în cazul în care lucrătorii respectivi ar fi desfășurat paralel și o activitate pe cont propriu, pentru veniturile realizate în aceste condiții impozitul s-ar fi calculat în condițiile și cu cotele prevăzute de Decretul nr. 153/1954.

● **AUREL DASCĂLU, Calafat** — Potrivit prevederilor Regulamentului operațiilor de casă ale unităților socialiste, persoanele competente să aprobe plățile în numerar care se fac pe bază de documente avizate pentru control financiar preventiv, sînt conducătorul unității și contabilul șef. În condițiile Legii nr. 9/1974 privind controlul financiar-preventiv, operațiile supuse controlului financiar preventiv nu pot fi efectuate fără semnătura conducătorului compartimentului financiar-contabil, respectiv a contabilului șef. Semnătura contabilului-șef alături de cea a directorului confirmă și faptul că s-a exercitat și controlul financiar-preventiv, dacă prin ordinul sau decizia dată s-a stabilit că exercită acest control pentru operațiile respective.

În ce privește problema ridicată de dv. la pct. 2 din scrisoare, vă rugăm să comunicați Ministerului Finanțelor situația exactă a fondurilor fixe, precum și cauzele care au determinat nefolosirea acestora pentru a vă răspunde pe baza prevederilor legale.

● **NITU FLORIN, Sibiu** — Decretul nr. 100/1979 de aplicare a unor prevederi din Legea nr. 4/1973, menționează aplicarea în mod generalizat de la 1 aprilie 1979 a formei de retri-

buire remiza exprimată prin cotă la 1000 și 100 lei desfacere la întregul personal operativ și muncitori, inclusiv lucrători comerciali (casieri colecători) care înainte erau retribuiți în regie. Întreprinderea trebuia să cuprindă în această formă de retribuție cu data de 1 aprilie 1979, întregul personal operativ și muncitori. Potrivit reglementărilor în vigoare nu se pot calcula și acorda drepturi bănești retroactive în funcție de realizarea planului.

● **MARIN DOBRE, București** — Adaosul la retribuție este reglementat prin Legea nr. 57/1974 și se poate acorda unor categorii de personal în condițiile expres prevăzute de art. 3 și următoarele din lege. Potrivit anexei nr. 14 la Decretul nr. 100/1979 premiile ocazionale nu se mai includ în calculul indemnizației pentru concediu anual de odihnă.

● **CAMELIA HADOBAȘ, Timișoara** — Din scrisoarea dv. rezultă că la 1 decembrie 1979 ați încetat activitatea pentru îngrijirea copilului (conform art. 129 din Codul muncii și art. 9 al. II din Legea nr. 1/1970), urmînd să nașteți al doilea copil. În această situație aveți dreptul la indemnizația cuvenită în perioada concediului de maternitate, deoarece nașterea se va produce în perioada de 9 luni de la desfacerea contractului de muncă (art. 24 alin. ultim din Hotărîrea 880/1965). Menționăm că prevederile art. 133¹ din vechiul Cod al Muncii (în vigoare pînă la 1 martie 1973) au fost preluate în art. 9 din Legea nr. 12/1971.

● **IOAN TRANDAFIR, Alexandria** — Stagiul militar efectuat între 23 iunie 1969 și 19 octombrie 1970 nu întrerup vechimea în aceeași unitate, dar nu se include în vechimea pe baza căreia se stabilește cota din retribuție pentru sporul pentru vechime neîntrerupt în aceeași unitate. Numai pentru personalul care a efectuat serviciul militar după 1 martie 1973 (data aplicării noului Cod al Muncii) perioada de efectuare a serviciului militar se include în această vechime. Nu s-a stabilit pînă în prezent vechimea în categoria a 6-a minim necesară pentru promovarea în categoria a 7-a.

● **E. CONSTANTINESCU, Brașov** — Fiind absolventă a liceului de cultură generală și a școlii postliceale de biblioteconomie, vechimea minim necesară pentru ocuparea postului de bibliotecar principal este de șapte ani vechime în specialitate sau într-ună înrudită. Promovarea se face pe baza de examen sau concurs, în condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971.

● **EMIL ISTODORESCU, Drobeta-Tr. Severin** — Conform unei reglementări datînd din anul 1973, în vigoare și în prezent, absolvenții liceului de cultură generală și ai școlii profesionale cu durata de 1 1/2 ani se încadrează în grupa IV din anexa nr.

la Legea nr. 12/1971, astfel că, după absolvire, se încadrează direct în categoria a II-a de încadrare. Ei beneficiază de reducerile de vechime minim necesare pentru încadrarea în celelalte categorii prevăzute pentru muncitorii din grupa a IV-a, față de cei care se încadrează în grupa a II-a.

● **ELENA ȘTEFAN, Buzău** — Reglementarea veniturilor care se iau în considerare la stabilirea indemnizației convenite pentru concediul anual de odihnă este precizată în anexa nr. 14 la Decretul nr. 100/1979. În cazul dv. — retribuită pe bază de cotă procentuală — se ia în considerare retribuirea medie lunară realizată în ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu. Dacă sumele primite lunar depășesc, în medie, retribuirea tarifară lunară de încadrare, calculul se face pe baza sumelor primite. La fel, în cazul în care media lunară a sumelor primite este sub nivelul retribuirii tarifare lunare de încadrare, se ia în considerare retribuirea medie realizată. La această retribuire se adaugă — după caz — sporul de vechime și celelalte venituri prevăzute în dispozițiile normative sus menționate.

● **EXPLOATAREA DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ ȘI LOCATIVĂ, LUGOJ** — Cursurile ținute la Casa de cultură pentru calificarea personalului nu se consideră cursuri de calificare în sensul Legii nr. 12/1971. Aceste cursuri nu dau posibilitatea încadrării personalului în meseriile de lăcătuș mecanic, electrician rețele electrice etc.

● **ILIE RADU STANCU, București** — Potrivit celor relatate de dv., pînă la 31 decembrie 1976 ați fost încadrat în clasa 32 de retribuire. La schimbarea funcției vi s-a menținut — pînă la 30 noiembrie 1978 — aceeași retribuire. Între 1 noiembrie 1978 și 1 august 1979 ați fost încadrat în clasa 36 de retribuire, iar după 1 august 1979, fiind trecut într-o funcție cu nivele de retribuire mai mici, ați fost încadrat în clasa 33 de retribuire. Data de la care urmează să se calculeze vechimea minim necesară pentru trecerea într-o gradație superioară este — în cazul dv. — 1 august 1979. La această dată (neavînd trei ani în funcția de contabil șef la minister) vi s-a stabilit, totuși, o clasă de retribuire în plus față de clasa de retribuire avută pînă la promovarea în funcția de contabil șef. Atribuirea unei clase de retribuire în plus s-a bazat pe faptul că de la încadrarea în clasa 32 de retribuire ați acumulat vechimea necesară pentru trecerea într-o gradație superioară.

● **MIHAI ALEXANDRU, Timișoara** — Conform reglementării în vigoare, în cazul transferării în interesul serviciului, al transferului la cerere și al încetării contractului de muncă conform art. 129 din Codul muncii, unitatea este obligată să recupereze chel-

tuielile de școlarizare efectuate cu persoana transferată sau căruia i s-a dat acordul pentru desfacerea contractului de muncă. Suma corespunzătoare poate fi deci imputată celor vinovați în conformitate cu prevederile art. 102 și următoarele din Codul muncii. În ce privește modul de calcul al indemnizației convenite persoanei transferate în interesul serviciului vă rugăm să citiți răspunsul adresat tovarășului Florin Grigore din București.

● **BIROUL COMERCIAL AL I.J.I.L., Sălaj, Zalău** — Ținînd seama de necesitatea legării cit mai strîns a veniturilor oamenilor muncii de îndeplinirea sarcinilor ce le revin, prin Legea nr. 4/1979 s-a modificat art. 41 alin. 3 din Legea nr. 57/1974, stabilindu-se că „pentru personalul de execuție tehnic, economic și de altă specialitate, inclusiv cel de conducere, din compartimentele funcționale, retribuit în regie, acordarea retribuirii tarifare este condiționată de realizarea sarcinilor proprii de muncă, corespunzător funcției îndeplinite. Față de cele de mai sus, hotărîrea C.O.M. la care vă referiți n-are temei legal. Solicităm reexaminarea acestei hotărîri. Adresați-vă, eventual, organului ierarhic superior în vederea intrării în legalitate.

● **INTREPRINDEREA DE MATERIALE DE CONSTRUCȚII, Iași** — Personalul muncitor care lucrează în acord global are o încadrare tarifară care se înregistrează, ca atare, în cartea de muncă, indiferent de sumele realizate lunar sau de categoria lucrărilor executate. Atît contribuția de 2% din retribuire, pentru pensia suplimentară, cit și alocația de stat pentru copii și sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, se stabilesc în raport de retribuirea tarifară lunară de încadrare și în funcție de realizările în acord. La cea de a doua întrebare vă vom răspunde într-un alt număr.

● **IOAN NOVICOV, Oradea** — Așa cum arătați în scrisoarea dv. — pe plejul transferării la unitatea unde lucrați și în prezent, ați fost încadrat la gradația maximă, prevăzută pentru funcția ocupată. Este evident că nu era posibil să fiți încadrat cu o retribuire care să depășească limita maximă prevăzută de lege pentru funcția respectivă. Nu îndepliniți condițiile de studii, și deci o altă soluție nu există.

● **SILVIA STAIU, București** — Față de reglementarea specifică a retribuirii personalului operativ din sectorul circulația mărfurilor, conducerea unității sau organul ierarhic superior, în cazul șefului de unitate, sau ținînd seama de contribuția personalului, la trecerea de la o treaptă de rulaj inferioară la o treaptă superioară, poate să mențină acestui personal gradația avută. De asemenea, în cazul trecerii la o treaptă de rulaj inferioară, ca urmare a reîncadrării anuale în funcție de volumul de desfacere realizat în anul anterior, dacă se apreciază că această reîncadrare nu a fost deter-

minată de deficiențe în activitatea personalului, se poate menține retribuirea avută prin acordarea unei gradații în plus.

Absolvenții învățămîntului superior care, anterior absolvirii, au avut o activitate de aproape doi ani, sînt retribuiți corespunzător anului II de activitate Numai după trecerea a 12 luni ei sînt reîncadrați la nivelul de bază al retribuirii prevăzute pentru funcția ocupată.

● **STELIAN MARCU, Gura Humorului** — Din cele relatate de dv. rezultă că modificarea unilaterală a contractului de muncă n-a avut temei legal. La timpul său erați îndreptățiți să vă adresați organelor de jurisdicție a muncii pentru a anula această măsură ilegală. Fiind încadrat ca lucrător comercial faceți, în prezent parte din categoria personalului operativ. Este evident că trebuie să îndepliniți sarcinile și să aveți atribuțiile ce revin acestei funcții și nu pe celea prevăzute pentru tehnicianul din compartimentul aprovizionare-desfacere.

● **MARIA CHIRIȚĂ, Vaslui** — Întrucît ați ocupat funcția de contabil șef de secție mai puțin de trei ani, conform prevederilor Decretului nr. 10/1979 la trecerea pe funcția de contabil principal nu era posibil să vi se mențină retribuirea avută la funcția anterioară. Dacă la data trecerii pe funcția de contabil principal ați împlinit o vechime de cel puțin trei ani în gradația obținută cit timp ați ocupat această funcție, era posibil ca la revenirea în funcția de contabil principal să vi se acorde o gradație în plus. Această posibilitate nu constituia însă o obligație pentru conducerea unității.

● **FLORIN GRIGORE, București** — Potrivit art. 75 din Legea nr. 57/1974 persoana transferată în interesul serviciului în altă localitate are dreptul la o indemnizație egală cu retribuirea sa medie lunară (lit. c), precum și de de un concediu plătit de 5 zile lucrătoare, în vederea mutării efective, acordat la cerere. Indemnizația de concediu se stabilește în asemenea cazuri conform pct. 2 din anexa 14 la Decretul nr. 100/1979, luîndu-se în considerare retribuirea realizată, eventuala depășire de acord, adaosul la retribuire, sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, precum și, după caz, indemnizația de conducere.

● **ADELINA DANCI, Vatra Dornei** — Pentru a putea fi promovată în funcția de contabil principal este necesar să absolviți cursul de specializare cu profil economic prevăzut la poziția 68 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971. Acest curs se organizează potrivit Regulamentului elaborat în acest scop de Ministerul Educației și Învățămîntului și Ministerul Muncii. Cursul urmat în anul 1964 (anterior Legii nr. 12/1971) în cadrul cooperativei de consum nu se încadrează în reglementarea sus menționată.

oferte
DE PRODUSE
DIN STOC

capacitati de producție produse noi

INTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT Str. UNITĂȚII nr. 79-91

Telefon : 21 5140 — 48
București 4

PROFILE GRELE

- UNP Ø 240 mm kg. 142
- UNP Ø 260 mm kg. 183

PROFILE MIJLOCI ȘI UȘOARE

- A OLC 45 60×6 kg. 300

SİRME DIFERITE

- Sirmă sudură 1,20 kg. 50
- Sirmă OSC 9 Ø 0,91 mm (import)
kg 1438

OȚEL CARBON

- OSC 10 Ø 30 mm kg. 175
- OSC 8 Ø 35 mm kg 50
- U S A 50 kg 50
- OSC 10 Ø 40 mm kg 25
- OSC 10 Ø 45 mm kg 50
- OSC 10 Ø 50 mm kg 40
- U 12 A 50 mm kg 75
- U 8 A 50 mm kg 75
- U 8 A 55 mm kg 200
- OSC 10 8×8 kg 50

BENZI DE OȚEL ALIAT CARBON % 1,20 DIN IMPORT

- 23×0,14 mm kg. 35
- 22×0,15 mm kg. 130
- 22×0,16 mm kg. 85
- 22×0,18 mm kg. 46
- 22×0,20 mm kg. 42
- 22×0,22 mm kg. 70
- 22×0,25 mm kg. 68
- 25×0,25 mm kg. 10
- 25×0,30 mm kg. 70
- 25×0,35 mm kg. 167
- 25×0,40 mm kg. 150

PIETRE DE POLIZOR

- Veral Stas 604/59 tip. 1.
175×18×20—16 K buc. 40
- Stas 601 350×25×127—25 M
buc. 23

RULMENȚI

- 626 buc. 30
- NU 311 Na buc. 1
- NU 209 buc. 5
- NU 305 Na buc. 1
- NF 310 (NU 310) buc. 2
- NU 310 (Na) buc. 5
- E 12 buc. 4
- 623 Z buc. 3
- 1209 buc. 10
- 1215 buc. 2
- 1303 buc. 7
- 2206 buc. 5
- 2207 K buc. 10
- 2305 K buc. 20
- 2307 K buc. 15
- 2310 K buc. 2
- 3200 buc. 5
- 3203 buc. 1
- 306 buc. 2
- 3308 buc. 25
- 16613 buc. 4
- 30217 buc. 3
- 30230 buc. 7
- 30305 buc. 9
- 30308 buc. 10
- 31307 buc. 4
- 32210 buc. 3
- 32214 buc. 2
- 32305 buc. 10
- 32308 buc. 2
- 32309 buc. 2
- 51103 buc. 4
- 51106 buc. 10
- 51109 buc. 4
- 3201 buc. 3
- 51114 buc. 20
- 51201 buc. 20
- 51202 buc. 30
- 51306 buc. 3
- 51307 buc. 4
- 51407 buc. 10
- 52305 buc. 15
- 51202 buc. 10

APARATAJ ELECTRIC BLOC RELEU TERMIC

- TSA 1,8 A buc. 10
- TSA 6 A buc. 5
- Cablu FY 10 mm ml. 1500

CURELE TRAPEZOIDALE

- 6×4×650 buc. 40
- 10×6×1600 buc. 6
- 10×8×1250 buc. 7
- 13×8×860 buc. 5
- 17×11×710 buc. 8
- 17×11×850 buc. 4
- 17×11×1180 buc. 3
- 17×11×1320 buc. 10
- 17×11×3550 buc. 2
- 17×11×4500 buc. 2

DIVERSE

- Acid timlic (Tymol) kg. 17,5
- Condensatori ceramici B 3000
200 TGL 68—109 kg. 24
- Freze ciupercă Ø 8×1,20×3 NR
Z 25 65 buc. 2000
- 2921/1 Polietilenă verde
500×0,05 mm kg. 313
- Hirtie xerox Brăila kg. 500
- Hirtie pt. perforat în role de
175 mm lățime kg. 162

MOTOARE ELECTRICE PROVENITE DIN CASARE IN STARE DE FUNCȚIONARE

- 0,8×935 Gab. 100 Serie Mot.
1/2127 buc. 1
- 0,8×1410 Gab. 90 Serie 663788
buc. 1
- 0,250×1400 Gab. 90 Serie 3571
buc. 1
- 0,250×1400 Gab. 90 Serie 3572
buc. 1
- 1×940 Gab. 140 Serie 47709 buc. 1
- 1,0×1410 Gab. 100 Serie 315830
buc. 1
- 1,1×940 Gab. 90 Serie 6/2245 buc. 1
- 1,1×940 Gab. 100 Serie 706420
buc. 1
- 1,1×940 Gab. 100 Serie 71/6399
buc. 1
- 1,7×930 Gab. 140 Serie 449125
buc. 1
- 3×1410 Gab. 140 Serie 55/88158
- 4,5×930 Gab. 170 Serie 281612
buc. 1
- 0,15×2820 Gab. 63 Serie 760344
buc. 1